

6. Kiscsoportos improvizáció

- A mondatokat egy-egy cédulára írtam, a csoportok egyet-egyét kihúznak.
- Ki írhatta a mondatot? Mikor? Miért?

Olyan jeleneteket találjatok ki, amelyek választ adnak ezekre a kérdésekre!

A mondatok:

- „Pedig én láttam meg őt először...”
- „Ezt nem vártam volna tőlük!”
- „Mit tettem?”

A csoportok bemutatják játékkukat. Megbeszélés csak akkor, ha szükséges!

7. Tanári narráció

„Nem tudni pontosan mikor, de a család minden tagjában tudatosult a testvérek ellentéte...”

8. Dialóg, napló, monológ

A 7. pontban említett pillanatokat közelebbről is megnézzük.

Témák:

- A szülők beszélgetése.
- György naplójának részlete.
- Miklós tépelődik magában.

Feladatra szerveződő, új csoportok:

- Az 1. csoport tagjai felkészítik két társukat a dialógra.
- A 2. csoport tagjai megírják a naplórészletet, amelyet majd egyikük felolvas.
- A 3. csoport tagjai felkészítik egy társukat a monológra.

A felkészülés alatt halk zene szólhat, szükség esetén kaphatnak tanári segítséget a csoportok!

A csoportok bemutatják „játékkukat” az említett sorrendben haladva – a naplórészlet felolvasását és a monológot halk, az érzelmekre rásegítő, de egymástól kissé különböző zenei aláfestés kísérheti.

(A hatást megőrizendő nincs megbeszélés!)

9. Beszélgetés, gondolatkövetés

A fentiek ismeretében próbáljuk kitalálni, hogy vajon mit mondhatott Toldi Lőrinc halála előtt a fiainak? Milyen tanácsai, kívánságai lehettek? Hogyan reagált erre György és Miklós? Mit gondoltak, s mit mondtak válaszul az apjuknak?

A gyerekek felváltva szólalnak meg az apa, vagy valamelyik fia gondolatát kimondva. (Szükség esetén a tanár is megszólal...)

10. A játék lezárása – beszélgetés

Van-e még remény a viszony javulására?

Mit lehet itt még tenni? Miért? stb.

Megjegyzés

- A tervezett drámamódok lehetővé teszik, hogy drámában járatlan csoporttal is megvalósítható legyen a játék.
- A foglalkozás nem igényel plusz órakeretet tanártól és diáktól, beleilleszthető a tanmenet szerinti tanulási folyamatba Arany János: Toldi c. művének tanulása, tanulmányozása, feldolgozása kapcsán.

ICA

– egy mai magyar karriertörténet –

Zalavári András

Csoport: Az óra középiskola második osztályától játszható, kb. 15 fős, drámabeli jártassággal rendelkező csoporttal.

Körülmények: Normál terem, elégséges szabad területtel.

Időszükséglet: kb. 120 perc.

Nevelési cél: A karrier kontra család dilemma vizsgálata.

Tanulási terület: A témaválasztás igazodik a NAT *emberismeret* 9-10. évfolyamán tárgyalandó több témakörhöz is: életcélok, értékek, anyagi javak, karrier, család.

Téma:

1. Ica – egy karrierének csúcspontján álló nő – szembesül azzal, hogy fia rossz társaságba keveredett.
2. Ha az óra úgy alakul, hogy nem tűnik erőszakolt párhuzamnak: *Budai Ilona (a kegyetlen anya)* balladája (1. számú melléklet).

Fókusz: Hogyan és milyen áldozatok árán jut fel a ranglétra tetejére egy gyermekét egyedül nevelő nő?

Történetváz: A közfigyelem középpontjában álló menedzsernőt egy fontos eseményről elhívják azzal, hogy betörték a házába. Kiderül, hogy nem történt betörés, ellenben más a baj: a fia rossz társaságba keveredett.

Eszközök: Írólap, csomagoló papír, színes kréták és filcek, sokszorosított életrajz, kártyákon húzható háttérinformációk, feladatkártyák, magnó vagy CD lejátszó. (A kiscsoportos munkák alatt – a mához és a balladához is passzoló zeneként – a Ghymes együttes *Rege* című zenei anyagát ajánlom.)

I. A csúcson

1. Asszociációs játék

Hívószó: a siker.

2. Reklámkampány

- A történet szerint Magyarországon most először hirdetik meg az *Év menedzsernöje* cím elnyeréséért folyó versenyt. Az esemény már az előkészület során nagy sajtónyilvánosságot kapott. Gyűjtsünk ötleteket, hogy a sajtó vajon miért láthatott fantáziát a dologban!
- Az elkészült lista mely elemei köthetők konkrét sajtóorgánumhoz (újsághoz, rádió- vagy tévéműsorhoz, stb.)?
- Tegyük fel, hogy *Az év menedzsernöje* program szervezői az egyszerű emberek véleményét is kikérik annak érdekében, hogy a nagy esemény minél jobb reklámot kapjon! Alakítsunk négy kiscsoportot, és ezek dolgozzanak ki javaslatot arra, hogy szerintük hol és milyen műfajú reklámot lenne a legcélszerűbb alkalmazni. Adják meg továbbá az általuk elképzelt reklám központi ötletét is!

Magát a reklámot nem kell elkészíteni, az „majd profi szakemberek dolga lesz”! A munkához papír és színes rajzkréta is rendelkezésre áll.

3. Sajtótájékoztató

- Megtörtént az eredményhirdetés. A győztes: Kiss Ilona, az *ICA* (ejtsd: aj-szi-éj) közép-európai üzletfejlesztési igazgatója.
- A díjátadást természetesen a győztes sajtótájékoztatója követi. Közös megbeszélés: hogyan zajlik az ilyesmi?

Alakítsunk 2-3 fős kiscsoportokat! Ezek a következő feladatokat kapják:

1. Válasszanak maguknak sajtóorgánumot, amelynek képviselőiben részt vesznek majd a sajtótájékoztatón! (Kis család a valóságos helyzethez képest: a mi játékbeli újságíróink nem egyénként, hanem ilyen kiscsoportokban lesznek majd jelen.)
2. Tanulmányozzák át Kiss Ilona hivatalos életrajzát (2. számú melléklet)! Ezt közös értelmezés követi majd.
3. Feltételezzük, hogy felkészülésük során az újságírók igyekeztek háttérinformációkat szerezni a jelöltekről. Így Icaról is van egy-egy *fülesük*, amire esetleg érdemes lehet rákérdezni. Ennek szimulálására a kiscsoportok a következő információk közül húzhatnak (a sorrend egyben egyfajta fontossági sorrend is, tehát, ha kevesebb csoport alakul, akkor a lista végén lévők elhagyását javasolom):
 - Ica nemrég költözött be Budán az új családi házába. Az építkezés miatt jókora adósság terheli. A kölcsönt az ICA nyújtotta.

- Az ICA-nél a vezetői jövedelmek nagyobb hányadát a célprémiumok, teljesítményhez kötött jutalmak teszik ki. Ezek 50%-át viszont nem készpénzben, hanem 5 év futamidejű, fix kamatozású kötvények formájában kapják. Ezek persze a futamidő letelte előtt is beválthatók, ekkor azonban elvesz a kamatnyereség.
 - Ica tavaly, karácsony másnapján a Nemzetközi Kapcsolatok Osztályának egész állományát berendelte dolgozni, mivel elégedetlen volt az újrési protokollfogadás előkészítésével.
 - Eredetileg Ica ötlete volt, hogy a cég televíziós hirdetései alatt magyar népdal-ihletésű zene szóljon. A melódiát – a reklámkampánynak köszönhetően – ma már az egész világon dúdolják.
 - Icát Jégcsóknak hívják a háta mögött (kis ferdtéssel: Ica Kiss = ice kiss).
 - Rossz nyelvek szerint Icának mindössze két jó tulajdonsága van: bármennyit hajlandó zokszó nélkül robotolni, illetve beceneve megegyezik a cég betűrövidítésével.
 - Icának sem érzelmei, sem magánélete nincs. A cégnél többen azt terjesztik róla, hogy esténként nem is alszik, csak üzenen kívül helyezi magát, amíg adapterrel feltöltődik a konnektorból.
4. Aki a figyelem középpontjába kerül, arról „hírek” kezdenek terjengeni. Minden kiscsoport találjon ki Icáról egy-egy pletykát! Esetleg erre is rá lehet majd kérdezni.
5. Eddigi munkájuk eredményeként a kiscsoportok fogalmazzák meg az Icának felteendő kérdéseiket!
- Termeghatározás: a sajtótájékoztató helyszíne.
 - Állókép: a kissé megvárakoztatott újságírók.
 - Sajtóértekezlet (egész csoportos improvizáció állóképből indítva, a tanár szerepbe lépésével). Indítása:

Hölgyeim és uraim, szeretettel és tisztelettel köszöntöm Önöket! Pósa Tamás vagyok, az ICA sajtóosztályának a vezetője. Sajnos egy fatális véletlen miatt ezúttal be kell érniük velem, Icának ugyanis halaszthatatlan ügyben kellett elmennie. Amire tudok, arra készséggel válaszolok, a többi kérdés megválaszolására pedig mielőbb alkalmat kerítünk. Hisz ez közös érdekünk!

Ezt követően a tanár nagyon udvarias, részletes, ámde kellően semmitmondó válaszokat ad, ügyelve arra, hogy megőrizze a hitelesség látszatát. Néhány dologban azonban fontos, hogy mit mond.

Ha Ica holléte felől érdeklődnek, akkor közli, hogy olyasmi történt vele, ami sajnos bármelyikünkkel előfordulhat: amíg ő az eredményhirdetésre várt, a fia pedig az egyik barátjánál volt, azalatt betörték a lakásába. Ilyenkor a nyomozás érdeke azt kívánja, hogy a nyombiztosítást követően a tulajdonos mielőbb számba vegye a hiányzó értékeket.

Ha a gyerekről, illetve annak apjáról kérdeznek, mondjuk el, hogy Attila egy nagy-nagy főiskolai szerelem gyümölcse. A kapcsolat viszont még a szülés előtt felbomlott. Az apa ma egy másik városban él, időnként meg is látogatja Attilát, de szoros kapcsolatot nem tartanak.

A kapott háttérinformációkra adandó fontosabb válaszok:

- Ilyen vállalati hitelt az ICA minden vezető beosztású dolgozója kaphat. A cég gondosan ügyel rá, hogy döntési pozícióban lévő dolgozói ne függessenek anyagilag olyan potenciális megrendelőktől, mint amilyenek a bankok és egyéb pénzintézetek.
- A vállalat minden módon igyekszik támogatni azt, hogy a vezetői hosszú távra gondolkodjanak. A kötvényeket a vállalat vásárolja (tehát az ellenérték nem a cégnél kamatozik tovább), a dolgozók pedig ténylegesen kézhez kapják őket. Ettől kezdve az ő dolguk, hogy azonnal pénzzé teszik, vagy tovább fialtatják.
- Ez jellemző Icára. Soha nem elégszik meg a hanyag munkával vagy a féleredményekkel. A berendelt dolgozók természetesen nagyon haragudtak rá. Egészen a célprémium január 20-i kifizetéséig. Akkor ugyanis az általuk kapott borítékok vastagsága – ami az eredményes munkának volt köszönhető – meggyőzte őket arról, hogy meredeknek tűnő húzásával Ica az ő érdeküket is képviselte.

II. Életút

Most egy kis időre elhagyjuk a mát, és négy, változatlan összetételű csoportban vizsgáljuk Ica életútját.

1. Gyermekkor

Mindegyik kiscsoport egy-egy írásos részletet húz egy Icával készült interjúból. A feladat: rövid jelenetet készíteni az idézet kapcsán. (Nem illusztrációt kérünk, hanem olyan jelenetet, amely *kapcsolódik* a kapott információhoz!) A részletek:

- „Már gyerekként meg kellett tanuljam, mit jelent a munka. Akinek a családja valaha is foglalkozott szőlőműveléssel, az tudja, miről beszéltek.”

- „Édesanyám korai halála után apu egyedül nevelt. Nagyon szigorúan büntetett minden neki nem tetsző dologért.”
- „Otthon, magányos poharazgatásai közben apu mindig arról beszélt, hogy egyszer majd meggazdagodik. Rettegett attól, hogy esetleg ismét éhezni fog, mint gyerekkorában, a háború alatt.”
- „A szőlőnkből gyönyörű kilátás nyílt a Balatonra. Kötözés vagy kapálás közben sokszor elképzeltem, milyen lehet azoknak a korombéli gyerekeknek, akik most odalent nyaralnak.”

A jelenetek végén minden csoport felolvassa a kapott interjú részletet.

2. Főiskolai pillanatképek

A négy kiscsoport egy-egy címet, illetve hozzá társítandó műfajt húz, szintén feladatkártyákon. A teendő: illusztráció szintű megoldásra jutni alig egy-két pillanat alatt.

- Végre szabadság! – állókép.
- A nagy szerelem – állókép.
- Szakítás – maximum ötmondatos párbeszéd.
- Apu látni sem akar a gyerekekkel – maximum ötmondatos párbeszéd.

Az eredmények bemutatása után MONTÁZS: a fenti 2. és 3. pont, illetve az 1. és a 4. pont.

3. Munkásévek

A csoportok „*Valamit valamiért*” címmel találjanak ki olyan helyzeteket Ica életéből, amikor valamilyen fontos döntést kellett meghoznia annak érdekében, hogy tovább építhesse a karrierjét, viszont ez a döntés áldozatot is kívánt tőle. A műfaj szabadon választható (jelenet, tablósor, naplórészlet stb.).

4. Attila

(Ha az előző pontban egyik csoport sem hozott volna ilyen szituációt, akkor mondjuk el, hogy a karrier „árából” nyilván hárult Attilára is.) Vizsgálódásunk során szinte már visszaérkeztünk a mához.

- A csoportoknak egy (vagy maximum két) mondatot kell megfogalmazniuk, amelyben valaki Ica gyermekéről, Attiláról tesz valamilyen fontos megállapítást. Nem szabad azonban elárulniuk, hogy szerintük ki mondhatta ezeket. Ennek kitalálása ugyanis a többi csoport feladata lesz. (Ne elégedjünk meg egy-egy megoldással; szinte nincs olyan kijelentés, amely csak egyvalaki szájából hangozhatna el!)

III. Ma

Visszatérünk a jelenbe.

1. Ott tartottunk, hogy Icát elhívták a sajtóértekezletről – pont akkor, amikor élete eddigi legnagyobb sikerében sütkérezhetett volna. Próbáljuk a helyébe – és ebbe a helyzetbe – képzelni magunkat! Mondjuk ki, mire gondolhatott hazafelé, az autójában!

2. Hazaérve egy rendőr fogadja. Elnézést kér a félrevezetésért, de a betörés tűnt a legártalmatlanabb indoknak arra, hogy az újságírók elől a rendőrségre hívják.

Nem betörés történt – Attiláról van szó. Bent van az őrsön. Nem hallgatták ki – nem is tehették a szülő távollétében –, így nem tudják, mennyiben bűnös vagy ártatlan. Az azonban tény, hogy elfogásakor együtt volt az a társasággal, akiket temetőrongálással gyanúsítanak.

3. Bizonyára mindannyiunkkal előfordul, hogy időnként képzeletbeli beszélgetéseket folytatunk valakivel. Ilyenkor olyasmiket is megfogalmazhatunk, amiket a valóságban talán soha.

Kiteszünk két széket. Az egyiket úgy, hogy az minden játészónak háttal legyen, a másik pedig a játéktér közepére úgy, hogy az első felé álljon.

Ha van vállalkozó arra, hogy a képzeletbeli Attila szerepében hozzá intézhessük a mondandónkat (miközben ő nem reagálhat, hanem csak a hátát és tarkóját mutatja), akkor üljön az első székre. Ha nincs, akkor egyszerűen odaképzeld a fiút.

A középső szék kiadó: akinek van rá ötlete, hogy mondjuk a rendőrségre tartva, képzeletben mit mondhat Attilának, az üljön rá, és tegye számunkra hallhatóvá Ica gondolatait! Amikor befejezte, menjen vissza a helyére, hogy másnak is lehetőséget teremtsen a megszólalásra.

(Ha esetleg nem akadna vállalkozó, akkor sincs baj: fontos tanulságokkal szolgálhatnak a játészók gondolataiban bizony megfogalmazódó lehetőségek, illetve az, hogy milyen nehéz lenne azokat hangosan is kimondani.)

A képzeletbeli „üzenetek” elhangzása után – ha az idő engedi – érdemes megkérdezni az Attila szerepét felvállalót (ha volt ilyen): mit érzett, miközben az Ica nevében megfogalmazott gondolatokat hallgatta?

4. Ha szükség van rá, hogy befejezőként „lecsengessük” és időben távolítsuk az eseményeket, akkor a következő javaslatom:

Közösen tisztázzuk, mit jelent a sajtóműfajok közül a *hírfej*, más néven *kopf* fogalma. (Azt, amikor egy hosszabb cikk vagy riport-összeállítás elején, tömören összefoglalják, mit tartalmaz az utána következő anyag.)

Kérjük meg a csoportokat, hogy írjanak hírfejet egy olyan képzeletbeli cikk elé, ami körülbelül egy hónappal a mostani események után szólna Icáról!

IV. A ballada

Befejezőként adjuk oda a játszóknak *Budai Ilona* balladájának szövegét, és jelezzük, hogy legközelebb azzal foglalkozunk majd!

Mellékletek

1. sz. melléklet

Budai Ilona

(a kegyetlen anya)

(a ballada udvarhelyi változata)

Siralom Szép asszony
Jobb karjára vette kincses ládikáját,
Bal karjára vette kedves kicsi fiát.
Elment a nagy régi hosszú utra.
Istenem, istenem, pénzem hagyjam-e el?
Ha pénzem elhagyom, pénzt nem ad az isten,
Ha gyermekem elhagyom, gyermeket ad az isten.
Mégis a fiát leültette egy fa alá,
Jobb kezébe ada egy arany vesszőcskét,
Bal kezébe ada egy arany almácskát:
Járnak jó asszonyok, kik megszoptassanak,
Járnak gyenge essők, kik megfűrösszenek,
Járnak gyenge szelek, kik elaltassanak.

Avval csak felvette kincses ládikáját s elmene.
Hát megyen egy tehén, visz borjat szájába,
A más bög utána.
Jaj Istenem, ez oktalan állat,
Mégse hagyja bornyát!
Hát én hogy hagynám el kicsi magzatomat!
Bokorba csapta kincses ládikáját,
Ahogy visszamene:
Két fekete holló a hurkáját hozza.
Hanyatég esék, szörnyű halált hala.

Rugonyafalva (Udvarhely) 1902-3., Vikár

2. sz. melléklet

Hivatalos életrajz

ICA sajtó osztály

2000. november

Kiss Ilona

Született: 1966. 08. 07. Felsőörs.

Anyja: Berkovics Jolán, † 1971.

Apja: Kiss Árpád, † 1990.

Érettségi: 1984. Közgazdasági Szakközépiskola Veszprém.

Diploma: 1988. Tanárképző Főiskola Pécs, történelem-osz sz. szak.

Gyermek: 1988. 04. 12. Kiss Attila.

Orosztanárok átképzése:

1991. Angol középfokú nyelvvizsga.

1994. Kitüntetéses egyetemi diploma angol nyelv és irodalom szakon.

Előmenetel az ICA-nél (*International Communication Agency*):

1992. Alkalmi fordítás, tolmácsolás.

1994. Személyi titkár az *ICA Magyar Részleg*ének igazgatója mellett.

1996. A *Nemzetközi Kapcsolatok Osztályának* vezetője.

1999. A *Cég Legjobb Dolgozója* cím.

2000. A *Közép-Európai Üzletfejlesztési Részleg* igazgatója.